



APSTIPRINĀTS
Banku augstskolas
Padomes 22.03.2024.
sēdē Nr.3

BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS POLITIKA BANKU AUGSTSKOLĀ

Rīgā

Izdots saskaņā ar Augstskolu likuma 14.² panta pirmās daļas 7.punktu

2024. gada 22. martā

Nr. 1.5-2-6

I. Vispārīgā informācija

1. Bibliotēkas krājuma komplektēšanas politika Banku augstskolā politika (turpmāk - politika) izstrādāta saskaņā ar Banku augstskolas attīstības stratēģiju 2024.-2025.gadam un nosaka Banku augstskolas (turpmāk - augstskola) Bibliotēkas (turpmāk - Bibliotēka) krājuma pārvaldības vispārīgos principus, kas palīdz pieņemt lēmumus par darbībām ar informācijas vienībām saskaņā ar Bibliotēkas mērķiem un uzdevumiem.

2. Politika ir paredzēta Bibliotēkas darbiniekiem, lai padarītu iespējamu konsekventu krājuma pārvaldību, komplektējot, uzturot un norakstot bibliotēkas informācijas vienības.

3. Politika ir izstrādāta, ņemot vērā Bibliotēkas ikdienas vajadzības, augstskolas īstenojamās studiju programmas, Bibliotēkas nolikumu un Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) ieteikumus.

II. Krājuma organizēšanas pamatprincipi

4. Bibliotēkas krājums ir sadalīts divos fondos - lasītavas un abonementa fondā. Tie ir fiziski atdalīti, atrodies dažādās telpās. Lasītavas krājuma vienības ir paredzētas izmantošanai tikai uz vietas, abonementa grāmatas reģistrēti lietotāji var saņemt līdzņemšanai.

5. Grāmatas var tikt pārceltas no viena fonda uz otru atkarībā no vajadzībām, kādas izriet no aktuālajiem cirkulācijas datiem.

6. Iespēju robežās Bibliotēkas fondi tiek organizēti tādējādi, lai visi Bibliotēkā esošie nosaukumi vienā eksemplārā būtu atrodami lasītavas fondā.

7. Gadījumos, kad krājumā ir iekļautas viena nosaukuma grāmatu dažādi izdevumi, lasītavas fondā tiek iekļauts tikai jaunākā izdevuma eksemplārs.

III. Jaunieguvumu izvēles kritēriji

8. Krājuma papildināšana ar jaunumiem ir funkcionāli pakārtota augstskolas Bibliotēkas mērķim nodrošināt augstskolas studējošos, mācībspēkus un zinātniskos darbiniekus ar studiju un pētniecības procesiem nepieciešamajiem informācijas materiāliem.

9. Papildinot krājumu, tiek ņemti vērā augstskolas stratēģiskie mērķi - modernizēt studiju programmu portfeli atbilstoši Baltijas jūras reģiona finanšu nozares ekosistēmas un uzņēmējdarbības vajadzībām un attīstīt izcilību zinātniskajā darbībā stratēģiskās specializācijas jomā.

10. Lai izvērtētu, kuri jaunieguvumi dos lielāku lietderību Bibliotēkas krājumā atbilstoši augstskolas un Bibliotēkas mērķiem, tiem jāatbilst zemāk izvirzītajiem komplektēšanas kritērijiem:

10.1. aktuāls noderīgums studiju un pētniecības darbā - Bibliotēkas krājumā tiek iekļautas informācijas vienības, par kurām ir pamats uzskatīt, ka tās drīz pēc komplektēšanas izmantos studējošie, mācībspēki un zinātniskie darbinieki. Šim punktam pakļautie kritēriji, kas par to liecina, ir:

10.1.1. vienā vai vairākos studiju kursu aprakstos nosaukums iekļauts obligāti lasāmajā literatūrā;

10.1.2. nosaukuma komplektēšanu ierosinājis viens vai vairāki zinātniskie darbinieki un mācībspēki;

10.1.3. par nosaukumu ir interesējušies vai par tā aprakstītā tematiskā loka trūkumu bibliotēkā ir sūdzējušies Bibliotēkas apmeklētāji;

10.1.4. nosaukuma tematika atbilst viena vai vairāku augstskolā īstenoto studiju kursu saturam;

10.2. komplektējamā vienība ir saistīta ar augstskolu - Bibliotēkā ar augstu prioritāti tiek komplektētas vienības, kuras ir izdotas augstskolā vai arī to autorība ir saistīta ar augstskolu, piemēram, tādējādi, ka nosaukuma autors, līdzautors vai redaktors ir kāds no augstskolas akadēmiskā personāla;

10.3. komplektējamās vienības pievienošana krājumam palīdz sasniegt nepieciešamo komplektēšanas dziļumu vai arī paplašina tematisko spektru tajās plauktu sadaļās, kuru papildināšana un atjaunošana Bibliotēkā izvirzīta par prioritāti - Bibliotēkas krājumā jāiekļauj literatūra tādā apmērā, lai Bibliotēkas lasītājiem būtu iespējams sasniegt individuālos studiju un pētniecības darbu mērķus. Krājums ir jāpapildina ar literatūru, kas novērš tematiskos iztrūkumus tēmās, par kurām interesējas augstskolas studējošie, mācībspēki un zinātniskie darbinieki, laicīgi atjauno krājumā esošo informāciju un panāk vajadzīgo informācijas daudzuma un detalizācijas pakāpi, kas lasītājiem ir pieejama Bibliotēkā. Šo pakāpi nosaka krājuma komplektēšanas dziļuma mērķa rādītāji, kas atrodami šī dokumenta turpinājumā;

10.4. komplektējamā vienība ir uzziņu materiāls vai periodisks izdevums, kas sniedz vispārējas vai aktuālas ziņas par tematiem, kas var interesēt augstskolas studējošos, mācībspēkus un zinātniskos darbiniekus.

11. Papildu kritēriji, kurus var izmantot, pieņemot lēmumu par kāda nosaukuma komplektēšanu, ir:

11.1. pēc ģeogrāfiskā aptvēruma - primāri komplektējamas vienības, kurās iekļautā informācija attiecas uz Latviju, Eiropas Savienību vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas valstīm;

- 11.2. pēc izdošanas laika - primāri komplektējamas vienības, kas jaunākas par pieciem gadiem;
- 11.3. pēc vienības cenas;
- 11.4. pēc vienības materiālās formas - elektroniskās datubāzes un iespēstās grāmatas šobrīd ir visvieglāk integrējamas Bibliotēkas krājumā; perspektīvā prioritārajiem veidiem pievienojamas arī e-grāmatas.

12. Bibliotēkas krājumā netiek komplektēti:

- 12.1. resursi, kuru saturs nav saistošs augstskolas studiju procesam;
- 12.2. reklāmas materiāli un citi resursi, kuri paredzēti epizodiskai lietošanai;
- 12.3. politiskā aģitācija;
- 12.4. naidu kurinoši vai diskriminējoši informācijas materiāli;
- 12.5. nošu un kartogrāfiskie izdevumi, attēlu reprodukcijas un manuskripti.

13. Bibliotēkas krājumā kā obligāto eksemplāru iekļauj augstskolā aizstāvētos bakalaura un maģistra darbus (elektroniskā formātā).

IV. Komplektējamo vienību daudzums

14. Katram jaunajam nosaukumam tiek piesaistīti viens līdz divi eksemplāri, lai ar pieejamajiem finansiālajiem resursiem panāktu pēc iespējas lielāku jauno nosaukumu skaitu Bibliotēkā.

15. Gadījumos, kad tiek iegādāts viens eksemplārs, tas tiek pievienots lasītavas fondam. Katru nākamo jauno eksemplāru pievieno abonementa fondam, tādējādi tos padarot pieejamus līdzņemšanai.

16. Ja jaunais nosaukums nepieciešams ikdienas mācību darbam lielam studējošo skaitam vai atsevišķām studējošo grupām, kā arī tad, ja prognozējama pieprasījums pēc tā ir liels citu iemeslu dēļ, ir pieļaujams komplektēt lielāku eksemplāru skaitu.

V. Krājuma komplektēšanas dziļums

17. Apjomu, kādā tiek iegādāti jauni nosaukumi, nosaka komplektēšanas dziļuma mērķa rādītāji katra atsevišķā plaukta indeksa gadījumā. Krājuma dziļuma pakāpes noteikšanai izmantojams IFLA izstrādātais Conspectus modelis, kas ļauj piešķirt kvantitatīvu vērtējumu tam, cik izsmeltoši krājums aptver nozaru tematisko loku.

18. Krājuma komplektēšanas dziļums ir tematiski saistīts ar studiju kursiem un augstskolas ietvaros notiekošo zinātnisko darbību.

19. IFLA vadlīnijas paredz sešus komplektēšanas dziļuma līmeņus, ko šīs politikas vajadzībām var iedalīt trijās grupās:

19.1. 0. un 1. līmenis: temati, kurus nepapildina ar jaunieguvumiem vai papildina ar atsevišķiem nosaukumiem, kas sniedz vispārīgu pārskatu. Bibliotēkā ir vairāki plaukti ar literatūru, kas tieši neattiecas uz augstskolas specializāciju. Esošā literatūra, kas atrodas šajos plauktos un nav novecojusi, var palikt Bibliotēkas krājumā, taču jaunu nosaukumu iegāde, kas atbilstu šiem plauktiem, būtu pieļaujama tikai atsevišķos gadījumos.

19.2. 2. un 3. līmenis: temati, par kuriem studiju un zinātniskās darbības procesā nepieciešams vispārīgs ieskats vai arī tiek padziļināti mācīti bakalaura un maģistra līmeņa studentiem. Šie plaukti regulāri jāpapildina ar jauniem materiāliem un jāpievērš uzmanība esošo aktualitātei. Šajos plauktos esošās literatūras tematiskajam aptvērumam jābūt

pietiekamam, lai ar Bibliotēkas resursu palīdzību būtu iespējama augstskolas studentu bakalaura un maģistra darbu izstrāde.

19.3. 4. līmenis: vispārīga un detalizēta tematiskā aptvere, kas ļauj Bibliotēkas lietotājiem veikt akadēmiskus pētījumus un ir pietiekams doktorantu informācijas vajadzībām. Šie plaukti ar jaunieguvumiem jāpapildina salīdzinoši intensīvāk. Līdz 4. līmeņa krājuma dziļumam jāpapildina tie plaukti, kas ir būtiski augstskolas īstenotajai doktora studiju programmai.

20. Krājuma komplektēšanas procesā ņem vērā Bibliotēkai pieejamos resursus, sākotnējais mērķis ir panākt, ka visos plauktos, kas ir relevanti studiju procesam, ir sasniegts vismaz 2.-3. līmenis.

Krājuma dziļuma mērķa rādītāji Bibliotēkā katrā atsevišķajā plauktā

0	1	2	3	5	6	7	8	9
004	1	2	311	502	65	7	8	94
005	101/141		314	51	651			94(091)
005.21	159.9		316		657			
005.32	16		316.7		657.6			
005.57	17		32		658			
005.6	18		327		658.51			
005.8			33		659.1			
005.95/96			33(091)		659.3			
030			330.101.541					
			330.101.542					
			336					
			336.2					
			336.7					
			338.24					
			338.48					
			339					
			339.138					
			339.7					
			339.9					
			34					
			374.2					
			368					
			37					
			395					

0. un 1. līmenis

2. un 3. līmenis

4. līmenis

VI. Jaunieguvumu valoda

21. Bibliotēkas krājumu primāri papildina ar nosaukumiem, kuros izmantota latviešu vai angļu valoda, jo šīs valodas izmanto augstskolas studiju procesā. Izņēmums ir valodu mācību materiāli un vārdnīcas, kuras var pievienot krājumam, ja tas nepieciešams studiju procesam.

22. Vēsturiski krājumā ir iekļauti materiāli arī krievu un vācu valodā. Aktualitāti nezaudējušie nosaukumi tiek saglabāti krājumā, bet jaunu iegāde ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos.

VII. Jaunieguvumu avoti

23. Lielāko daļu izdevumu Bibliotēka iegādājas no izdevniecībām vai vairumtirgotājiem, izvērtējot to piedāvājumu.

24. Bibliotēka kā dāvinājumu pieņem tādas informācijas vienības, kas atbilst jaunieguvumu komplektēšanas kritērijiem. Bibliotēka patur tiesības neiekļaut krājumā citas vienības, kādam norakstīšanas pamatojumam atbilstošus resursus, kā arī tādas informācijas materiālus, kurus Bibliotēka nekomplektē saskaņā ar šo politiku.

25. Pieņemot dāvinājumā nosaukumu, kas iepriekš nav bijis iekļauts Bibliotēkas krājumā, par dāvinājumu tiek veikta atzīme bibliogrāfiskā apraksta atbilstošajā laukā.

26. Bibliotēkas abonētās datubāzes tiek pasūtītas ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas starpniecību vai tieši no datubāzes veidotāja.

VIII. Informācijas vienību norakstīšana

27. Bibliotēkas krājuma vienības ir jānoraksta, ja uz tām var attiecināt Ministru kabineta 2012.gada 30.marta noteikumos Nr.317 "Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi" uzskaitītos norakstīšanas pamatojumus, kuri paredz norakstīt eksemplārus, kas ir:

- 27.1. novecojuši pēc satura;
- 27.2. liekie dubleti, stereotipie dubleti;
- 27.3. bibliotēkas krājuma profilam neatbilstoši iespieddarbi un citi dokumenti;
- 27.4. nolietoti iespieddarbi un citi dokumenti, kuri lietošanas procesā kļuvuši turpmākai izmantošanai nederīgi un kurus nav iespējams salabot;
- 27.5. bojāti stihisku nelaimju dēļ;
- 27.6. nozaudētie iespieddarbi un citi dokumenti, kuri pazuduši (piemēram, pasta sūtījumu laikā, brīvpieejas apstākļos) un kuru zudumu bibliotēka ir konstatējusi;
- 27.7. iespieddarbi un citi dokumenti nav atgūstami bibliotēkas lietotāja vainas dēļ (piemēram, nozaudēti, bibliotēkas lietotāja dzīvesvietas maiņas dēļ);
- 27.8. iespieddarbi un citi dokumenti, kas iekļauti apmaiņas krājumā.

28. Atbilstošais norakstīšanas iemesls kā pamatojums norādāms aktā, kuru apstiprina ar augstskolas rīkojumu izveidota komisija.

IX. Krājuma vienību uzglabāšanas ilgums

29. Krājumā iekļautās monogrāfijas Bibliotēkas krājumā paliek tik ilgi, kamēr to saturs nav zaudējis aktualitāti. Materiāli, kuru saturs ir novecojis, tiek izslēgti Bibliotēkas krājuma ar atbilstošu pamatojumu.

30. Minimālais drukāto periodisko izdevumu uzglabāšanas ilgums ir trīs gadi avīzēm un žurnāliem, kas iznāk ar periodiskumu biežāk nekā reizi mēnesī, un pieci gadi turpinājumiem, kas iznāk reizi mēnesī vai retāk. Drukāto periodisko izdevumu kārtējos numurus var izslēgt no inventāra ātrāk par šī perioda beigām, ja visa perioda izdevuma saturs pilnībā ir pieejams elektroniskā arhīvā.

31. Ja augstskolas uzturētajās datubāzēs elektronisko dokumentu masīvs sasniedz tādu apjomu, kas rada uzglabāšanas kapacitātes vai pārvaldības problēmas, tos var izslēgt no krājuma, izvērtējot satura aktualitāti un atbrīvojoties no novecojušiem resursiem.

